

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 31 juli 1914 kl. 1 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 7,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående utredning i fråga om landsbygdens befriande
från vissa av städernas privilegier härflytande bördor.*

I en inom andra kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 27, hava herrar Andersson i Grimbo och Olsson i Berg, med förmälan att sockenmännen inom Landvetters och Härryda socknar av Sävedals härad, Göteborgs och Bohus län, sedan gammalt hade att till Göteborgs stad betala vissa årliga skogsavgifter, hemställt, att riksdagen ville besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande de villkor, under vilka landsbygden må kunna vinna befrielse från av städernas privilegier härflytande bördor av liknande slag som de ovan omförmälda. *Motionen.*

I fråga om motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet, som vid behandlingen av ifrågavarande motion ansett det vara erforderligt att infordra vissa upplysningar i ämnet från Kungl. Maj:ts och rikets kammarkollegium, har, efter därom hos vederbörande statsråd gjord framställning, fått mottaga det yttrande, som återgives i bilaga till detta utlåtande.

På sätt framgår av det motionen i avskrift av avskrift bifogade kungl. brevet den 6 mars 1830, har Göteborgs stad, som genom de av Konung Gustaf II Adolf den 4 juni 1621 för staden utfärdade privilegier bland annat fått till sig upplåtet Sävedals härad och fögderi »med alla dess land och tillhöriga pertinentier», såvitt nämnda härad tillhörde kronan, med *Utskottet.*

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 13 saml. 2 avd. 7 häft. (Nr 7.) 1

socknemännen inom Landvetters och Härryda socknar träffat den överenskommelsen, att staden till sockneåboarna avstode all stadens rätt till den inom nämnda socknars område belägna andel av Sävedals härads allmännings skog och mark, emot det att sockneåboarne utfäste sig till stadskassan årligen betala fyrahundra riksdaler banko på det sätt, att denna summa då förvandlades i spannmål, hälften råg och hälften korn, efter ett medium av de tio sistförflutna årens markegångstaxor för länet, vilket spannmålsbelopp sedermera årligen borde betalas med penningar efter den markegång, som näst före varje års debitering blivit för länet fastställd. Denna överenskommelse blev av Kungl. Maj:t genom ovan åberopade nådiga brev stadfäst.

Av berörda nådiga brev har utskottet vidare inhämtat, att, sedan staden på sin bekostnad låtit uppgå och på kartan lägga yttre rågångarna omkring allmanningen, skogen och utmarken skulle enligt lag fördelas lika efter hemmantalet på alla inom socknarna belägna hemman av vad natur det vara må, och efter samma delningsgrund även avgiften till staden fördelas å alla hemmanen, boställen endast undantagna.

Efter det ifrågavarande skog och utmark enligt de givna föreskrifterna delats mellan hemmansägarna inom Landvetters och Härryda socknar, lära dessa hemmansägare allt sedan dess hava till Göteborgs stad utbetalat de årliga skogsavgifter, som enligt den uppgjorda fördelningen påvilat varje hemman eller hemmansdel.

Av vad sålunda anförts torde vara uppenbart, att skyldigheten för socknemännen inom Landvetters och Härryda socknar att till Göteborgs stad utgiva ifrågavarande årliga skogsavgifter — oberoende av skogslagstiftningen och den av motionärerna åberopade 2 § i kungl. förordningen om kronohemmans försäljning till skatte samt de förmåner och villkor, varunder skattehemman hädanefter skola innehavas, den 21 februari 1789 — vilar på privaträttslig grund. Mellan Göteborgs stad, å ena, samt Landvetters och Härryda socknemän, å andra sidan, existerar således i förvarande avseende ett sant privaträttsligt förhållande, som ej kan annorledes än genom ömsesidig överenskommelse dem emellan eller genom domstols laga kraft vunna dom rubbas.

Vid sådant förhållande torde, enligt utskottets åsikt, icke någon utsikt förefinnas, att få nu omhandlade skogsavgifter avlösta i den ordning motionärerna avsett, vilken åsikt även vinner stöd av kungl. kammarkollegii uttalande i ämnet.

På grund härav och då, såvitt de hos kungl. kammarkollegii förvarade handlingar rörande städernas donationsjordar utvisa, av städernas

privilegier härflytande bördor av liknande slag som de nu ifrågavarande icke förekomma inom andra delar av riket, samt ej heller motionärerna kunnat uppgiva, att detta vore förhållandet, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 juli 1914.

På utskottets vägnar:

M. ENDERSTEDT.

Vid detta ärendes slutbehandling hava inom utskottet deltagit: herrar *Enderstedt, Kant, Zelahn, Gustafsson* i Brånsta, *O. Nilsson* i Örebro, *Johansson* i Gäre, *Isaksson, Johanson* i Vetlanda, *Andersson* i Herrklätan samt *Anderson* i Knapasjö.

Bilaga.

Kammarkollegii underdåniga yttrande.

Av de hos kollegium förvarade handlingar rörande städernas donationsjordar synes icke kunna hämtas stöd för antagandet, att av städernas privilegier härflytande bördor av liknande slag, som enligt ifrågavarande riksdagsmotion påvåla hemmansägarna inom Landvetters och Härryda socknar i Göteborgs och Bohuslän, skulle förekomma även inom andra delar av riket. För erhållande av visshet härutinnan skulle emellertid bliva nödvändigt, bland annat, att höra vederbörande ortsmyndigheter, vilket icke medhunnits under den tid, som stått kollegium till buds för avgivande av det begärda yttrandet. En dylik åtgärd torde för övrigt befinnas mindre angelägen i detta fall, då det väl näppeligen lär finnas utsikt till att den av motionärerna väckta frågan skall kunna vinna sin lösning i den ordning, som i motionen avses.

Stockholm den 23 juli 1914.

Underdånigast

Casten von Otter

Henr. Bovin.

Gustaf Nyborg
föredragande.

Nils Rosén.